

x Sosiaalipedagogiikan päivät x

Sosiaalipedagogiikka ja sivistystyö

Tampere 9. 4. 2015

FT Seppo Niemelä

Pohjoismainen kansansivistys

Alkoi Tanskassa 1840-luvulla
Kansanopisto levisi koko Pohjolaan

Opintoliitot ja **sivistysjärjestöt** ja niiden ylläpitämä
opintopiiritoiminta toinen pohjoismainen muoto

Suomessa **kansalais- ja työväenopistot**
Osallistujia yli miljoona myös Suomessa

Taustana kansalaisjärjestö ja on osa kansalais-
yhteiskuntaa (ei Suomen kansalaisopistoissa)

Valtioiden panostukset huomattavia.

Suomen vapaa sivistystyö

Monipuolinen oppilaitosverkosto, joka koostuu lähioppimispaikoista, järjestöjen opintotoiminnasta ja alueellisesti kattavasta lähitoiminnasta.

80 kansanopistoa (pääasiassa järjestötaustaisia)

11 opintokeskusta (järjestöt)

187 kansalaisopistoa (pääasiassa kunnallisia)

17 kesäyliopistoa (yhdistykset)

14 liikunnan koulutuskeskusta

Noin 2000 päätoimista, 30 000 tuntiopettajaa

309 oppilaitosta, yli 1 milj. osallistujaa

Valtion panostus 150 milj. €

Vapaa sivistystyö lain mukaan

Tarkoitus ja tehtävät uusittiin laissa, joka astui voimaan 2010

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tarkoitus

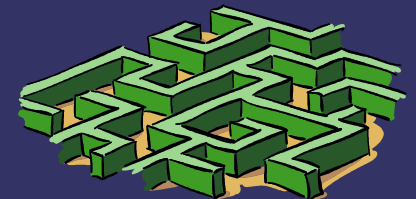
- **elinikäinen oppiminen** toimintaperiaatteena
- **yhteiskunnan eheys, tasa-arvo ja aktiivinen kansalaisuus**

Vapaana sivistystyönä järjestettävän koulutuksen tehtävät

- ihmisen monipuolinen kehittyminen, **hyvinvointi**, kansanvaltaisuus, moniarvoisuus, **kestävä kehitys**, **monikulttuurisuus** ja **kansainvälisyys**

Toiminnassa (pedagogiikassa) korostuu

- **omaehtoinen oppiminen, yhteisöllisyys ja osallisuus**

Sivistysteorian peruskäsitteitä

Pedagogiset periaatteet:

Sivistyksellisyys

”yksilön tarkoituksellinen, tulkitseva ja aktiivinen maailmasuhde”

Vastavuoroinen tunnustaminen

”opetussuhteen osapuolet tunnustavat toisensa tasa-arvoiseen itsemäärittelyyn kykenevinä persoonina”

Itsetoiminnallisuuden sysäys/odotus/vaatimus

”itsetoiminnallisuus ja siitä kumpuava omaehtoinen kiinnostus, luovuus ja toimintakyky”

- die Aufforderung der Selbstätigkeit, provocation to self activity

Kansansivistyksen aikuispedagogiikka

Peruspiirteet tanskalaista Arne Carlsenia (1998) seuraten:

Pedagoginen metodi painottaa samanarvoisten keskinäistä **dialogia**, jonka taustana on osanottajien **elämäkokemus**.

Ihmiskäsitys korostaa sitä, että **jokainen** voi – oikeassa ympäristössä – kehittyä koko elämänsä ajan (sivistyvyys)

Tiedonkäsityksen mukaan tietoa ei siirretä aktiiviselta tietäjältä passiiviselle tietämättömälle, vaan sitä **luodaan** yhteisessä tiedon hankkimisen prosessissa.

Osallisuus, yhteisöllisyys

Osallisuuden ulottuvuudet (Nivala&Ryynänen) :

Ihminen on osallinen yhteisössä, kun hän

- on osa yhteisöä (kuuluu johonkin)
- kokee olevansa osa yhteisöä (tuntee kuuluvansa)
- toimii osana yhteisöä (osallistuu)

* ”... jokaiselle on tärkeä tulla huomioon otetuksi omien erityislaatuisten ominaisuuksiemme ja kykyjemme perusteella. Tarvitsemme siis hyväksytyksi tulemisen ja arvostuksen kokemuksia. Ne ovat tärkeä sosiaalisen vuorovaikutuksen muoto ja olennaisia identiteetin muotoutumiselle”. Tämän kenttinä ovat läheiset suhteet, kansalaisyhteiskunta ja arvoyhteisöt. *Axel Honneth*

Sosiaalipedagogiikka

Berglund, S-A. 2000.

Socialpedagogiska metoder att förstarka positiva läroprocesser:

1. Ge stort utrymme åt berättandet. Människor skall själv definiera sin livssituation och vilka problem de upplever.
2. Skapa pedagogiska möjligheter att se sammanhang i det egna livsflödet. Det ger distans och möjlighet till självreflektion.
3. Skapa samarbetsklimat och inflytande på process och beslut.
4. Sätt situationen och framtiden i första rummet. Människor är alltid sugna att lära något nytt.

